

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, RH, AH-J, AH, FK, AR, CW

Frånvarande

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförelse
Landskapsläkare
Knut Lönnroth

Nr 79

Revidering av statsrådets förordning om undantag från skyldigheten att visa upp covid-19-intyg och delta i covid-19-test.

ÅLR 2021/7297

146 S3

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att skicka ett brev till social- och hälsovårdsministeriet enligt **bilaga S321P55**.

Hänvisning

Temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av 44 kap. 2 § i strafflagen

Kontaktperson

Landskapsläkare Knut Lönnroth
+358 (0)18 25000 (växel)
knut.lonnroth@regeringen.ax

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FIN-00023 STATSRADEDET
kirjaamo@stm.fi

Undervisnings- och kulturministeriet
PB 29
FIN-00023 STATSRADEDET
kirjaamo@minedu.fi

Ärende**Revidering av statsrådets förordning om undantag från skyldigheten att visa upp covid-19-intyg och delta i covid-19-test****Bakgrund**

Temporära ändringar (6.7.2021/701) i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) och straffbestämmelserna för brott mot dem började gälla i Finland 12.7.2021 med syftet att förhindra att covid-19-smitta av utländskt ursprung sprids i Finland. Personer födda 2005 eller tidigare som anländer till Finland ska uppvisa ett tillförlitligt intyg över att de har haft covid-19 inom de sex senaste månaderna, fått en godtagbar covid-19-vaccinationsserie eller före ankomsten till Finland deltagit i ett tillförlitligt covid-19-test med negativt resultat. Om en person anländer till Finland utan ett covid-19-testintyg ska personen låta testa sig inom 24 timmar efter ankomsten till landet. Personer som inte kan uppvisa vaccinationsintyg eller intyg över genomgången sjukdom ska dessutom delta i ett andra covid-19-test inom 72–120 timmar efter ankomsten till Finland.

Straffbestämmelserna ändrades samtidigt så att det blev straffbart att inte delta i ovan nämnda covid-19-test. Genom statsrådets förordning (FFS 742/2021) undantas från dessa bestämmelser personer som reser från vissa länder från dessa krav.

Åland lämnade utlåtande på utkastet till proposition med förslag till temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar till social- och hälsovårdsministeriet 1.6.2021 samt utlåtande på propositionen till social- och hälsovårdsutskottet och grundlagsutskottet 22.6.2021.

Testningen av inresande följs upp på Åland för att utvärdera dess genomförande och dess effekter. Baserat på resultaten för de första fyra veckorna, 12.7.2021 till 8.8.2021, bedömde landskapsregeringen att det är ytterst tveksamt om testningen av inresande till Åland från utlandet är ändamålsenlig och proportionerlig. Sedan dess har testningen under ytterligare två veckor, 9.8.2021 till 22.8.2021, sammanställts och ingen inresande testades då positiv. Resultaten av de första fyra veckornas testning har skickats i ett brev till social- och hälsovårdsministeriet 19.8.2021 (ÅLR 2021/4460) och landskapsregeringen underströk i brevet behovet av att social- och hälsovårdsministeriets gör en löpande bedömning hurvida den temporära lagändringen bör upphävas eller om en ny förordning om undantag från testkraven bör utfärdas i linje med EU:s gemensamma principer. En förordning i linje med EU:s gemensamma principer skulle innebära inte endast att gränsvärden för undantag motsvarar kategoriseringen som görs av Europeiska hälsomyndigheten ECDC utan även att krav på intyg och testning inte skulle gälla då man reser från ett land med bättre eller liknande epidemisituation som i Finland, oavsett incidensen i avreselandet.

Personer som reser från Sverige är inte undantagna från intyg- och testkraven trots att covid-19 situationen i Sverige nu är bättre än i Finland. En konsekvens av detta är att idrottsutbyten mellan Åland och Sverigeförsvåras. Till exempel har Upplands Fotbollsförbund nyligen beslutat att utesluta åländska lag från att delta i tävlingsmatcher i Upplandsserien eftersom många i de svenska lagen, inklusive lagledare och anhöriga, behöver uppvisa intyg på självfinansierat negativt test vid inresa till Åland och riskerar att nekas inresetillstånd om de inte medför intyg eller har möjlighet att testa sig på Åland inför idrottstävling på Åland. Många idrottslag som kommer till Åland för tävlingar stannar på Åland endast ett par timmar vilket utesluter möjligheten att i tid testa sig efter inresa. Åländska idrottsutövarna förlorar således tävlingsmöjligheter då svenska idrottsförbund bedömer att det är för dyrt och krångligt för svenska lag att delta i idrottstävlingar på Åland.

I de höranden som landskapsregeringen haft med olika aktörer inklusive civilsektorn (bland andra Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Folkhälsan och Ålands Idrott) har särskilt lyfts de negativa sociala konsekvenser och folkhälsokonsekvenser som åtgärderna mot covid-19 haft på Åland. Bland annat uttryckte Ålands Idrott stor oro för att många personer har avbrutit idrottsutövandet under år 2020 och år 2021 eftersom motivationen att delta minskar kraftigt när det är svårt eller omöjligt att delta i tävlingar. Detta gäller såväl barn och unga som vuxna. Minskad fysisk aktivitet har mycket negativa konsekvenser för folkhälsan. Landskapsregeringen bedömer att skadeverkningarna för folkhälsan av den temporära ändringar i lagen om smittsamma sjukdomar är större än den mycket begränsade nyttan.

Intyg- och testkraven och osäkerhet kring hur de ska tolkas och förverkligas har också konsekvenser för hotellnäringen som under höst och vinterhalvåret är helt beroende av bokningar från bland annat svenska idrottsföreningar som stannar en eller två nätter. Flera avbokningar har gjorts den senaste tiden. Osäkerhet kring verksamhetsförutsättningarna drabbar en redan mycket ansträngd bransch.

Åland har starka band både västerut i förhållande särskilt till Sverige och österut i förhållande till Finland. Åland med sin geografiska placering mitt emellan Finland och Sverige har en omfattande arbetskraftspendling som är nästan lika stor som den i gränskommunerna i norra Finland. Åland med ca 0,54 procent av Finlands befolkning står för nästan 15 procent av arbetspendlingen till annat nordiskt land. Handelsutbytet och turismen är omfattande samt många studerande reser över gränsen mellan Åland och Sverige. Över 60 % av de åländska studerandena utanför Åland studerade i Sverige 2019. Dessutom har flyttningsrörelserna mellan Åland och Sverige varit omfattande, vilket medfört att det finns släkt- och familjeband som spänner över gränsen. Skyldigheten att visa upp covid-19-intyg och delta i covid-19-test försvårar de gränsöverskridande sociala, kulturella, arbetsrelaterade och studierelaterade kontakterna. Detta gäller även för andra länder, särskilt de Nordiska länderna. Fortsatta resehinder riskerar att försvåra för att visionen om Norden ska bli världens mest integrerade region.

Landskapsregeringen bedömning är att personer som reser från Sverige och övriga Nordiska länder ska undantas från skyldigheten att visa upp covid-19 intyg och delta i covid-19-test och att statsrådets kommande förordning därför ska inkludera dessa länder bland länder som undantas från kraven.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

v.g.v

FÖR KÄNNEDOM

Institutet för hälsa och välfärd, info@thl.fi

Mika Salminen, Institutet för hälsa och välfärd, mika.salminen@thl.fi

Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Ålandsminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi

Janina Groop-Bondestam, Justitieministeriet, janina.groop-bondestam@om.fi

Viveca Arrhenius, Social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@stm.fi

Claes Hammar, generalkonsul på Åland, claes.hammar@gov.se

Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru, krista.kiuru@riksdagen.fi

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen, hanna.sarkkinen@riksdagen.fi

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen, antti.kurvinen@riksdagen.fi

Johan Schalin, Sekretariatet för nordiskt samarbete, Utrikesministeriet,

johan.schalin@formin.fi